

Alkollü içki şişelerinde sağlık uyarıları

Sebahattin Kuş

1970 yılında Adana-Ceyhan'da doğdu. 1987'de Osmaniye Endüstri Meslek Lisesi'nden, 1993'te Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Meslek hayatına, 1995 yılında girdiği Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığında Gümrük Uzmanı olarak başladı. Gümrük teşkilatının çok sayıda biriminde 12 yıl çalıştı. 2008 yılında yapılan sınavı kazanarak girdiği Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK)'da Uzman olarak görev yapmaktadır. Alkol kontrolüne ilişkin araştırmalarda bulunmaktadır. 2011 yılı başında yayınlanan "Dünyada ve Türkiye'de Alkol Kontrolü Politikaları" adlı bir kitabı bulunmaktadır.

Dünyada alkol sağlık uyarı etiketleri, popülerliği giderek artan bir alkol politikası girişimidir. Alkol sağlık uyarı etiketleri uygulamasına başlanması, kişilerin tutum ve davranışları üzerindeki etkileri bakımından izlenmeye değer sonuçlar çıkarabilir. Etiketle-

me, ürünlerin üreticisiyle tüketicisi arasında doğrudan bağ kuran iletişimin ayrılmaz bir unsurudur. Etiketleme, alkolün herhangi bir sıradan ürün olmadığı konusunda tüketicilere net bir şekilde mesaj verme vasıtasıdır. Sağlık uyarı etiketleri ise alkollü içki şişeleri veya kapları üzerinde yer alan sağlık ve alkolün zararlı etkileri konusunda içenleri uyararak mesajlar-

dır. Alkollü içki şişelerindeki sağlık uyarı etiketleriyle ilgili yapılan araştırmalar, uyarı etiketlerinin farkındalık seviyesini artırdığını göstermektedir. Fakat güncel risk algılarındaki ve içki içme alışkanlığındaki güncel uyarı etiketlerinin etkisi, zayıf etiket tasarımı ve güçsüz söylemler yüzünden yalın ve etkisiz kalması olasıdır.

1.1. Alkol sağlık uyarı etiketlerinin etkileri

Etiketleme, alkol tüketimiyle ilgili tehlikelerin farkındalığını artırmada önemli bir araçtır. Sağlık uyarı etiketlerinin alkol hakkında tüketicileri eğitime ve bilgi verme fonksiyonu da bulunmaktadır. Uyarı etiketleri üzerine yapılan araştırmalar, uyarıların tüketicilerin dikkatini çektiğini ve tüketicinin dikkatini çeken bu uyarıların, şişe üzerinde uyarı etiketi bulunmaması durumundan daha etkili olduğunu göstermiştir.

1.2. Alkollü içki kapları üzerinde sağlık uyarı etiketlerinin faydaları

- Alkolün tehlikeli bir madde olduğu hususunda halka mesaj vermede yardımcı olur.
- Özellikle resmi sağlık hizmeti alamayan düşük gelir düzeyindeki kişiler için bilgi sağlar.
- Doktor ve diğer sağlık uzmanlarını hastalarına uygun mesajları vermeye teşvik eder.
- Alkolizm ve alkolün zararlı kullanımının görünürlüğünü artırır, öyle ki sağlık personelinin hastalarına alkolle ilgili sorunları anlatmasını kolaylaştırır.
- Bütün alkollü içki kapları üzerindeki uyarı etiketleri gençler arasında alkolün sağlık riskleri olan bir madde olduğu ve kullanımının sosyal sonuçlara neden olacağı bilgisini artırır.
- Alkol reklamlarıyla verilen alkolün büyüleyici olduğu görüşüne karşı koymada yardımcı olur.

1.3. İdeal bir alkol sağlık uyarı etiketi nasıl olmalıdır?

Alkollü içki şişelerinde sağlık uyarı etiketlerinin kullanımına, şekil ve metninin içeriğine yönelik uluslararası

bir konsensüs bulunmamaktadır. Bazı ülkeler hamilelikle ilgili alkollü içki uyarılarını zorunlu tutar ki bu ülkeler ABD, Kolombiya, Güney Kore, Fransa, Finlandiya ve Güney Afrika'dır. Japonya gibi bazı ülkelerde ise bira fabrikaları gönüllü olarak hamilelik sırasında içkinin zararını anlatan uyarı etiketlerini kullanmaktadır. Bazı ülkelerde ise hamilelere yönelik uyarılar dışında da uyarılar kullanılmaktadır. Bu ülkelerde "Alkolün kötü kullanımı sağlığınıza zarar verir." gibi genel ifadelerdir.

Sağlık uyarıları konusunda ortaya konmuş bir açıklık (metin, boyut, dönüşüm gibi hususlar) yoktur. Alkollü içki şişelerinin etiketlenmesine ilişkin belirli bir kodeks, standart bulunmamaktadır. Etkili ve ideal bir alkol sağlık uyarı etiketinin nasıl olması gerektiğine ilişkin unsurlar aşağıda yer almaktadır:

- Alkollü içkinin markasıyla ilgisi olmayan standart bir formatta ve tasarımda olmalı ki belirli bir içecek dizaynının bir parçası olmamalı ve uyarıya en iyi görünürlülüğü sağlamalıdır.
- Kap (şişe, kutu, vb) üzerinde standart bir yere yerleştirilmelidir.
- Bir zıt arka plan (beyaz üzerine siyah) üzerinde olmalıdır.
- Kap yüzeyinin minimum yüzdesi ile belirlenerek boyutlandırılmalıdır.
- Tüketicinin dikkatini çekecek güçte olmalıdır.
- İlgili kamu (özel değil) kurumları tarafından belirlenmelidir.
- Ürün bilgileri ve ürün pazarlaması arasında net bir ayrım olmalıdır.
- Devam eden eğitim kampanyalarından elde edilen veya bilgilendirici tarzdaki imajlar kullanılmalıdır ki bu

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2004 yılında yayımlanan raporda, içkilerin şişe veya kutuları üzerine sağlık uyarılarının basılmasının zorunluluğu hakkında ülkelere soru sorulmuştur. Bu sorunun yer aldığı anketin yapıldığı 94 ülkeden sadece % 16'sında, içkilerin şişe veya kutularında sağlık uyarılarının olduğu belirlenmiştir. Bu ülkeler: Ermenistan, Brezilya, Cape Verde, Hindistan, Endonezya, Maldivler, Meksika, Moğolistan, Filipinler, Kore Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, İspanya, Tayland ve ABD'dir.

Alkol sağlık uyarı etiketi uygulamasında ülkelerin durumu	
Uyarıları Zorunlu Tutan Ülkeler	Uyarıları Gönüllü Tutan Ülkeler
ABD	Japonya
Arjantin	Meksika
Brezilya (Kısmen)	İngiltere
Kanada	Çin
Kolombiya	Şili
Kosta Rika	Brezilya (Kısmen)
Ekvador	
El Salvador	
Fransa	
Finlandiya	
Almanya	
Guatemala	
Güney Afrika	
Güney Kore	
Rusya Federasyonu	
Tayvan	
Tayland	
Venezüella	
Zimbabve	

Ölümlü veya sakat bırakan trafik kazaları, çocuk ihmal ve istismarı, aile içi şiddet gibi örnekleri daha da artırılacak birçok sorunun nedenleri başında alkol tüketimi gelmektedir. Dünyada alkol sağlık uyarı etiketleri, popülerliği giderek artan bir alkol politikası girişimi haline gelmiştir. Son 20 yılda birçok ülkede alkollü içkilere ait kaplar (şişe, kutu, vb) üzerine sağlık uyarı etiketlerinin konulması yönünde yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

etkinliği artıracaktır.

- Anlaşılır olmalıdır (ürünün satıldığı ülkedeki resmi dilde olmalıdır).
- Etiket diğer bilgilerinden ayrılmalıdır.
- Gerçek bilgiye dayanmalıdır.
- Emredici ve otoriter bir davranış yerine eğitici ve bilgilendirici olmalıdır.

2. Alkol sağlık uyarı etiketlerinde dünya uygulamaları

2.1. Giriş

Alkollü içki kapları (şişe, kutu, vb) üzerinde sağlık uyarı etiketlerinin uygulanması konusunda dünya üzerindeki ülkelere bakıldığında, çeşitli ülkelerde bu uygulamaların ya zorunlu ya da gönüllü olarak uygulandığı veya hiç uygulanmadığı görülmektedir. Alkollü içki kaplarında sağlık uyarı etiketlerinin konulması uygulamasında belli başlı ülkeler Tablo 1'de gösterilmiştir.

2.2. Dünyada sağlık uyarı etiketlerini uygulayan ülkeler

Hükümetler tarafından zorunlu tutulan ya da bazı ülkelerdeki alkol üreticileri tarafından gönüllü olarak sağlanan sağlık uyarı etiketleri alkollü

içki şişeleri ve paketleri üzerinde içki hakkında doğrudan bilgi sunmada kullanılır. Bu uyarılar, makine kullanırken ya da araç sürerken içki içmenin tehlikeleri, hamilelik sırasında içki tüketiminin sağlık riskleri veya alkol tüketimi ile ilgili genel sağlık riskleri hakkında hatırlatmalarda bulunur.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2004 yılında yayımlanan raporda, içkilerin şişe veya kutuları üzerine sağlık uyarılarının basılmasının zorunluluğu hakkında ülkelere sorulmuştur. Bu sorunun yer aldığı anketin yapıldığı 94 ülkeden sadece % 16'sında, içkilerin şişe veya kutularında sağlık uyarılarının olduğu belirlenmiştir. Bu ülkeler: Ermenistan, Brezilya, Cape Verde, Hindistan, Endonezya, Maldivler, Meksika, Moğolistan, Filipinler, Kore Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, İspanya, Tayland ve ABD'dir. Ancak 2004 yılından bugüne kadar geçen süreçte ise alkol sağlık uyarı etiketi kullanan ülke sayısında artış olduğu gözlenmiştir.

Aşağıda sağlık uyarı etiketlerini uygulayan bazı ülkelere örnekler verilmiştir.

2.2.1. Amerika Birleşik Devletleri

1989 yılında Federal Hükümet tüm alkollü içki kaplarında aşağıdaki mesajın taşınması gerektiğine ilişkin yasa çıkarılmıştır:

“Resmi uyarı: *Baştabipliğe göre doğum kusurları riski sebebiyle hamilelik esnasında kadınlar alkollü içki içmemelidir. Alkollü içki tüketimi, bir araba ya da makine kullanırken kullanma yeteneğini bozar, sağlık sorunlarına neden olabilir.*

Uyarı mesajları minimum tasarım standartlarını karşılaması gerekmektedir. Ancak anketler birçok uyarı etiketlerinin minimum gereksinimi karşılamadığından dolayı etiketlerin tüketicinin dikkatini çekmede başarılı olamadığını göstermiştir. ABD'de Alkol, Tütün ve Ateşli Silahlar Bürosu tarafından alkol uyarı mesajlarının okunabilirliği ve belirginleştirilmesi yönünde yasal düzenlemeler yapılmıştır. Alkol sağlık uyarı etiketleri için gerekli şartlar şunlardır:

- Sağlık uyarı bildirim marka etiketi veya ayrı ön etiket veya arka ya da yan etiket, ayrı ve tüm diğer bilgilerden farklı görünmelidir.
- Sıradan koşullarda kolayca okunabilir ve zıt zeminde olmalıdır.
- “Resmi uyarı” kelimesi büyük harf-

lerle yazılmalı ve kalın görünmelidir.

- Minimum tip boyutu farklı büyüklükte şişeler için belirtilir.

2.2.2. Avrupa Birliği

Avrupa Komisyonu Sağlık ve Tüketiciyi Koruma Genel Müdürlüğü (DG Sanco)'nun Şubat 2006 tarihli etiketleme hakkındaki raporunda, sağlık uyarılarının uygunsuz alkol tüketimine ilişkin risklerle ilgili alkollü içki tüketenlerini bilgilendirmede etkili olabileceğini ifade etmiştir. Avrupa Parlamentosu Eylül 2007 tarihinde alkollü içkilere sağlık uyarılarının AB genelinde standart haline getirme önerisini reddetmiştir. Bunun yerine üye ülkelerde etiketleme ve reklâm dâhil çeşitli bilgi ve iletişimin etkinliği hususunda karşılaştırmalı bir çalışmanın başlatılarak sonuçlarının 2010 yılına kadar yayımlanması, Komisyondan talep etmiştir.

Avrupa Parlamentosu Ocak 2008 tarihinde ise bu tür ürünlerin üretim özelliklerine sahip bilgi için tüketicinin ihtiyaçlarını karşılamada alkollü içkilerin içeriklerinin listesine ilişkin mevcut durumun geliştirilmesi önerisini kabul etmiştir. Öneriye göre, gıda maddelerinin (enerji, toplam yağ, doymuş yağ, karbonhidrat, şeker ve tuz) paketlerin önündeki etikette gösterilmesi zorunlu tutulmuştur.

Avrupa Birliği'nde 2007 yılında yapılan bir anket, sağlık uyarı etiketleri konusunda geniş bir kamuoyu desteğinin olduğunu göstermiştir. Ankete göre AB nüfusunun 3/4'ü (%77) alkol şişelerine hamile kadınları ve sürücülerini alkol kullanma hususunda uyarı etiketlerinin konulmasını desteklemiştir. Fransa, İrlanda, İngiltere, İspanya, Almanya ya da Finlandiya gibi bazı AB ülkeleri alkollü içki kapları üzerinde sağlık uyarı etiketlerinin kullanımının uygulanabilirliğini tartışmaya başlamıştır.

Avrupa ülkelerinin alkol sağlık uyarıları etiketlerine ilişkin ulusal politikaları

Alkollü içki şişeleri, 2005 yılından beri Fransa'da hamile kadınları korumaya ilişkin sağlık uyarı etiketlerini taşımaktadır. DG Sanco'nun bir rapora göre, Fransa Hükümeti tarafından önerilen etiketleme tedbirinin, malların serbest dolaşımını engelleyeceğini ancak bu tedbirin AB Anlaşmasının 30. maddesi nedeniyle halk sağlığının korunmasıyla orantılı ve haklı olduğu belirtilmiştir.

Avrupa Parlamentosu, AB'de sağlık uyarılarının bütünlüğünü reddet-

Şekil 1: ABD'de alkollü içkilerde etiketleme örneği

Şekil 2: İngiltere'de alkol sağlık uyarı etiketlerindeki diyagram

tikten sonra çeşitli üye ülkeler kendi alkol sağlık uyarılarına ilişkin çalışmaları başlatmıştır. Finlandiya hükümeti de alkol sağlık uyarı etiketlerini uygulamak üzere ele almıştır. Nitekim 2009 yılına gelindiğinde bu uyarıların uygulanmasını zorunlu tutmuştur.

2.2.3. Fransa

11 Şubat 2005 tarihinde çıkarılan bir kanunla alkollü içki kapları üzerindeki etiketlerde "Hamilelikte alkollü içki kullanımı az miktarda bile olsa bebeğin sağlığına ciddi zararlar verebilir" veya elinde bir bardak tutan hamile kadın resmi ve üzerinde diyanagol bir çizginin yer aldığı hükümet tarafından çıkarılan sembolün (Şekil 2) kullanımı zorunlu hale getirilmiştir.

Fransa'da satılan veya dağıtılan (promosyon olarak bedava olanlar dahil) tüm alkollü ürünlerin, hamilelerin içki içmemesini öneren en az iki sağlık mesajından birini bulundurması zorunludur. Sağlık uyarıları alkol içeriğine ilişkin zorunlu etiketler gibi aynı görsel alanda görünmelidir. Uyarı mesajı, güvenilir, açık, anlaşılır görünür bir şekilde zıt bir fon üzerinde yazılı ve silinmez olmalıdır.

2.2.4. İngiltere

İngiltere'de sağlık uyarıları zorunlu

değildir. Alkol endüstrisi ile İngiltere hükümeti arasında yapılan gönüllü etiketleme anlaşması ile 2008 sonuna kadar alkollü içki etiketlerinin çoğunluğunda aşağıdakiler yer alır:

- İçkinin birim içerik miktarı,
- Hükümet "İngiliz Sağlık görevlileri, erkeklerin düzenli olarak günlük 3-4 birimi ve kadınların 2-3 birimi aşmasını tavsiye eder." tavsiyesi,
- Bağımsız bir hayır kurumunun (the Drinkaware Trust) internet sitesinde (www.drinkaware.co.uk) yer alan uyarı etiketleri,
- "Limitini Bil (Know your Limits)" veya "Sorumluluğunu Bilerek İç (Drink Responsibly)" gibi ifadeler. Ayrıca, endüstriden hamile kadınlara

"Hamileysen veya olmayı planlıyorsan alkolden uzak dur" gibi kısa mesaj veren uyarı etiketlerinin konulması talep edilmiştir. Şekil 3'de İngiltere'de alkollü içki şişeleri etiketleri üzerinde yer alan tipik bir örnek gösterilmiştir.

2.2.5. Kanada

ABD'ye benzer zorunlu sağlık uyarıları uygulamasını reddeden Kanada Parlamentosu 2000 yılında alkollü içki şişelerinde aşağıdaki uyarı mesajının konulmasının zorunlu tutulmasını oy çokluğuyla kabul etmiştir: "Hamilelik sırasında alkol kullanmak doğum kusurlarına neden olur."

2.2.6. Japonya

Japonya'da alkol sağlık uyarı etiketleri için gerekli şartlar aşağıda yer almaktadır:

• Ambalaj üzerinde kolay anlaşılabilir şekilde tek tip Japon font kullanılarak, boyutu en az 6 puntoda gösterilmelidir.

Sağlık uyarı örnekleri:

• *“Hamilelik ya da emzirme döneminde alkol kullanmak sizin ya da çocuğunuzun gelişimini olumsuz etkileyebilir”*

• *“Fazla içme konusunda dikkatli olun”*

• *“Ölçülü için”*

2.2.7. Rusya Federasyonu

Rusya Federasyonu'nda alkol sağlık uyarı etiketleri için gerekli şartlar ve uyarı örnekleri aşağıda yer almaktadır.

• Şarap, votka ve diğer yüksek alkolü içkiler etiketlenmelidir.

• *“Alkol, çocuklar ve gençler, 18 yaşına kadar olan gençler, gebe ya da bakıcı kadınlar, merkezi sinir sistemi, böbrekler, diğer sindirim organları, karaciğer hastalıkları olan insanlar için uygun değildir”* uyarısı bulunmaktadır.

2.2.8. Güney Afrika

Güney Afrika'da alkol sağlık uyarı etiketleri için gerekli şartlar aşağıda yer almaktadır:

• Alkollü içecek için şişe etiketleri [yedi] sağlık mesajlarından en az birini içermelidir.

• Bir sağlık mesajı; (i) okunaklı, görünür, silinmez ve okunabilir olmalı, (ii) şişe etiketinin toplam büyüklüğünün en az sekizde biri büyüklüğünde olmalı, (iii) beyaz zemin üzerine siyah olmalıdır.

Sağlık uyarı örnekleri:

• *“Alkol sürüş yeteneğini azaltır, alkollü araç kullanmayın”*

• *“Yolda içkili yürümek öldürebilir.”*

• *“Alkol kişisel yaralanma riskinizi artırır”*

• *“Alkol, şiddet ve suçun önemli bir nedenidir”*

• *“Alkol kullanımı sağlık için tehlikelidir”*

• *“Alkol bağımlılık yapar”*

• *“Hamilelik sırasında içki içmek doğ-*

mamış bebek için zararlı olabilir”.

2.2.9. Tayvan

Tayvan'da alkol sağlık uyarı etiketleri için gerekli şartlar 25/06/2009 tarihli “The Tobacco and Alcohol Administration Act” Kanununda düzenlenmiştir. Sağlık uyarı örneği aşağıda yer almaktadır:

• *“Aşırı içmek sağlığını tehlikeye atar”*

2.2.10. Tayland

Tayland'da alkol sağlık uyarı etiketlerinin özellikleri aşağıda yer almaktadır:

Alkollü içeceklerin dezavantajları ya da tehlikelerine ilişkin uyarı resim ve mesajları, 4 renk resimde olmalı, ... her formun 1.000 şişe için kullanılması sağlanmalıdır: (a) şişe ise kare şeklinde ise uyarı resimleri % 50'den az olmamalı, (b) şişe silindirik şeklinde ise uyarı resimleri şişenin toplam alanının en az % 40'ından az olmaya-caktır.

Sağlık uyarı örnekleri:

• *“Uyarı, alkollü içki içmek araç sürüş yeteneğinizi azaltır”*

• *“İçki içmek siroz ve cinsel iktidarsızlık neden olabilir”*

• *“Sarhoş sürücülük, özürlülüğe veya ölüme neden olabilir”*

• *“İçki içmek, daha az bilince ve ölüme neden olabilir”*

• *“İçki içme sizin için zararlı ve ailenizi yok eder.”*

2.2.11. Meksika

Meksika'da alkol sağlık uyarı etiketlerinin özellikleri Meksika Genel Sağlık Kanunu'nun 218. maddesinde yer almaktadır. Uyarı örneği aşağıda yer almaktadır:

“Bu ürünün aşırı tüketimi sağlığa zarar verir”

3. Alkol sağlık uyarı etiketlerine ilişkin yapılan tavsiyeler

Alkol sağlık uyarı etiketlerine ilişkin yapılan tavsiyeler şu şekilde sıralanabilir:

1. Uygun paketleme ve etiketlemeyi sağlamak için etkili yasama, yürütme, idari ve gerekli diğer tedbirler tam ve sürekli bir şekilde ülke gene-

linde ve ülke kültürüne uygun sağlık ve uyarı mesajları uygulanmalıdır.

2. Alkollü içki paketleri ve etiketlerinde sağlık mesajları ve uyarılar tüketicilere alkol hakkında bilgi sağlama çabası kapsamında entegre bir strateji olmalı ve alkolün neden olduğu zararları azaltmaya dönük entegre politika ve programların bir parçası olmalıdır.

3. Alkollü içki paketleme ve etiketlemesi herhangi bir alkolü içkiyi yanıltıcı, aldatıcı yanlış bir yolla teşvik edici olmamalı, belirli bir alkolü içkinin diğer alkollü içkilerden daha cazip veya sağlıklı olduğu izlenimini doğrudan veya dolaylı olarak oluşturacak herhangi bir terim, tanımlayıcı, ticari marka, sembol veya başka bir işareti kapsamamalıdır.

4. Alkollü içki paketlemeleri ve etiketlemeleri doğrudan veya dolaylı olarak küçükleri herhangi bir terim, işaret, marka ve diğer işaretler vasıtasıyla teşvik etmemelidir.

5. Alkollü içkilerin her birim paketinde dönem içinde değişen, hamileyken veya araç ya da makine kullanırken bağımlılık yapma riski gibi diğer uygun mesajlarla alkolün zararlı etkilerini anlatan ve Sağlık Bakanlığı veya yetkili diğer kamu kuruluşları tarafından belirlenen uyarılar bulundurulmalıdır.

6. Her birim paket ve alkollü ürünlerin paketi ve bu tür ürünlerin etiketlenmesi herhangi bir dış ambalaj paketinde sağlık uyarılarına ilaveten alkol oranı (% hacimli), alkol içeriği (gram alkol) ve alerjiye yol açabilecek içerikler hakkındaki bilgileri de ihtiva etmelidir.

7. Bütün mesaj veya uyarılar, bir bütün olarak uygulanmadan önce Üye Devletler ve Birlik içinde ön teste tabi tutulmalı ve alkolün zararlı etkilerini azaltma yönündeki devam eden stratejilerin bir parçası olarak zaman içinde yeniden değerlendirilmelidir.

8. Tutarlı bir sağlık uyarısı, alkolün toksik bir madde olduğu mesajını pekiştirmek için standart bir yapı içinde verilmelidir.

9. 2001/95/EC sayılı Avrupa Direktifinin 5. maddesi, üreticilerin tüketicilere ürünün tehlikeli içeriklerini kestirmeleri hususunda gerekli bilgileri sağlama zorunluluğunu ifade etmektedir.

10. “Sigara içmek öldürür” gibi bütün mesajlarına benzer bir konseptte Avrupa'da alkol için belirli kamu sağ-

lık mesajlarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

11. Alkollü içkilerin şişeleri veya dış yüzeyleri sağlık birimlerince belirlenecek uyarıları taşımalıdır. Bu uyarılarda araç veya ağır iş makineleri kullanırken ve hamilelikte alkolün zararlı etkileri anlatılmalı veya uygun olan diğer mesajlar verilmelidir.

12. Alkollü içkilerin paketlenmesi ve etiketlenmesi alkollü içkileri teşvik edici nitelikte olmamalı, sağlık etkileri ve özellikleri hakkında yanıltıcı izlenim bırakmamalı ve direkt veya dolaylı olarak gençleri cezbetmemelidir.

4. Değerlendirme ve sonuç

Yapılan birçok halk sağlığı analizleri, alkolü önemli sağlık ve sosyal zararlardan açık bir şekilde sorumlu tutmaktadır. Ölümlü veya sakat bırakan trafik kazaları, çocuk ihmal ve istismarı, aile içi şiddet gibi örnekleri daha da artırılabilecek birçok sorunun nedenleri başında alkol tüketimi gelmektedir. Alkol tüketiminden kaynaklanan bu zararlı etkilerden korunmak üzere birçok ülke kendi alkol kontrol politikasını geliştirmektedir. Makalede geniş ayrıntısı verilen bilgilerden de görüleceği gibi dünyada alkol sağlık uyarı etiketleri, popülerliği giderek artan bir alkol politikası girişimi haline gelmiştir. Son 20 yılda birçok ülkede alkollü içkilere ait kaplar (şişe, kutu, vb) üzerine sağlık uyarı etiketlerinin konulması yönünde yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

Alkollü içki şişelerindeki sağlık uyarı etiketleriyle ilgili yapılan birçok araştırma, uyarı etiketlerinin tüketicilerin farkındalık seviyesini artırdığını göstermiştir. Alkollü içki kaplarına uyarı etiketlerinin eklenmesi, alkolün özel ve tehlikeli ticari bir mal olduğunu tüketicilere hatırlatması ve bu yönde uzun vadede toplumsal anlayışın kurulması yönüyle toplumsal bir faydası da olacağı aşikârdır. Alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkilerden korunma konusunda toplumun bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve bilinç düzeyinin artırılması tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) tarafından 1/5/2010 tarihinden itibaren başarıyla bir şekilde uygulamaya konulan tütün mamulleri paketleri üzerinde birleşik sağlık uyarıları uygulamasının, alkollü içki kapları (şişe, kutu, vb) üzerine de sağlık uyarı etiketlerinin konulmasına ilişkin çalışmalara, TAPDK'nın kuruluşuna ilişkin 4733

sayılı Kanununun 3-d maddesinin; "4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek düzenlemeleri yapmak, bunlarla ilgili kararları almak" hükmü kapsamında, alkol sağlık uyarı etiketleri uygulamasının yapıldığı ülkelerin mevzuatı da örnek alınarak Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından devam eden mevcut alkollü içkilere ilişkin mevzuat çalışmalarını kapsamında ayrı ve yeni bir alkollü içkiler sağlık uyarı etiketleriyle ilgili düzenleme yapılması uygun olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

Alcohol Health and Safety Advisory Statements (Warning Labels) in New Zealand, Briefing Paper, Alcohol Healthwatch, 2003 s: 7, http://www.ahw.org.nz/resources/pdf/warning_labels_position_briefing_paper.pdf, Erişim Tarihi: 22/09/2010.

Argo, J.J.&Main, K.J. (2004). Meta-analyses of the effectiveness of warning labels. *Journal of Public Policy & Marketing* 23 193-208.

Babor TF, Caetano R, Casswell S, Edwards G, Giesbrecht N, Graham K, Grube JW, Gruenewald PJ, Hil L, Holder HD, Homel R, Österberg E, ehm J, Room R & Rossow I (2003). *Alcohol: No Ordinary Commodity. Research and Public Policy*. Oxford, Oxford Medical Publication, Oxford University Press.

Foodstuffs, Cosmetics and Disinfectants Act, 1972 - Regulations Relating to Health Messages on Container Labels of Alcoholic Beverages, 24 August 2007, <http://www.info.gov.za/view/DownloadFileAction?id=72307>, (Erişim tarihi: 29/08/2010)

Health Hazards Associated with Alcohol and Methods to Inform the General Public of these Hazards. U. S. Department of Health and Human Services Report. Rockville, MD, 1980, <http://www.indiana.edu/~engs/cbook/chap16.html>, Erişim Tarihi: 19/09/2010.

Health Warning Labels, <http://www.icap.org/table/HealthWarningLabels> (Erişim tarihi: 29/08/2010).

Kuş, Sebahattin (2011). *Dünyada ve Türkiye'de Alkol Kontrolü Politikaları*, TAPDK Yayını, Yayın No:2, Ankara, Şubat 2011.

Labelling initiatives, A brief summary of health warning labels on alcoholic beverages, Compiled by Eurocare, August 2009, s: 17-18. www.eurocare.org/.../Overview+Labelling+initiatives+Eurocare+2009.pdf.

Labelling Of Alcoholic Beverages with a Pregnancy Health Advisory Label, Food Standards Australia New Zealand, 2007, s: 8, http://www.foodstandards.gov.au/_srcfiles/A576_IAR_Alcohol_labelling_FINAL.pdf.

Monitoring Implementation of Alcohol Labelling

Regime Final Report, 2008, Campden & Chorleywood Food Research Association Group comprises, UK, s:4, <http://www.cspinet.org/new/pdf/alcohollabelingstudy.pdf>, Erişim Tarihi: 20/09/2010.

Self-Regulatory Code of Advertisement Practices and Container Labeling for Alcoholic Beverages, Japan Liquor Industry Council, <http://www.youshu-yunyu.org/english04/index.html>, (Erişim tarihi: 29/08/2010)

The European Centre for Monitoring Alcohol Marketing (EUCAM), How is labelling regulated in Europe? <http://www.eucam.info/eucam/home/faqs.html>, Erişim Tarihi: 20/09/2010.

Title 27: Alcohol, Tobacco and Firearms. Part 16-Alcoholic Beverage Health Warning Statement, § 16.21 Mandatory Label Information, <http://www.icap.org/table/HealthWarningLabels>, (Erişim tarihi: 29/08/2010).

Toomey TL & Wagenaar AC (1999). Policy options for prevention: the case of alcohol. *Journal of Public Health Policy*, 20(2):192-213.

World Health Organization, Global Status Report: Alcohol Policy, 2004, s. 63, http://www.who.int/substance_abuse/publications/en/Alcohol%20Policy%20Report.pdf, Erişim Tarihi: 04/08/2009